Lina Wolff - Željka Černok

Nuestra Senora de la Asunción

Jednom sam upoznala pisca koji je rekao da više ne može podnijeti biti pisac. Bilo je to na zabavi u Madridu i ne sjećam se kako sam tamo završila, ali zabava je bila u Ulici Ventura de la Vega pa pretpostavljam da me netko koga sam upoznala te noći odveo tamo (moji prijatelji, ako sam ih uopće imala, živjeli su na sasvim drugim mjestima). Ako si pravi pisac, ne možeš samo tako prestati pisati, rekla sam. Moram, odgovorio je. Zato što se bojim da naginjem ludilu, a onih dana kad ne naginjem ludilu naginjem nečemu još gorem. Čemu?, upitala sam. Rekao je da ne zna, ali da mora misliti na ženu i dijete i da se, što se ludila tiče, slaže s Robertom Bolañom, da je zarazno.

U to vrijeme nisam puno izlazila. Tek sam se udala i loše sam govorila španjolski, sin je bio samo godinu dana star i sve sam vrijeme provodila kod kuće, osim, katkad, kad bi mi se muž vratio s puta, spustio torbe u predsoblju i pogledao me dok sam sjedila na kauču nakon cijelog dana buljenja u sapunice. Mora da sam izgledala podbuhlo i zavidno dok sam tako sjedila na kauču kad bi se on vratio kući. Uvijek je nosio kravatu i sjajno odijelo i dok bi tamo stajao sa svojom crnom, španjolskom kosom, činilo mi se da u njegovim očima vidim sve zračne luke ovog svijeta. Ali nikada nije rekao da je stan u neredu ili da izgledam kao da tjedan dana nisam oprala kosu. Rekao je: Sad je na tebi red da malo izađeš. I podigao bi našeg sina, koji bi počeo vrištati. Naš bi mu sin ispovraćao velike žute mrlje po odijelu, ali moj muž samo bi se nasmijao i izgledao sretno. Španjolci vole djecu. Dobro se odijevaju i opušteni su, ta mi se kombinacija oduvijek sviđala.

S obzirom na to da sam tako rijetko izlazila, katkad mi se činilo da sam zaboravila kako razgovarati s ljudima. To što je pisac koji više nije htio biti pisac bio prva osoba na zabavi s kojom sam razmijenila nekoliko riječi baš je tipično, pomislila sam – sjedim doma tjednima, možda mjesecima – a kad konačno izađem i počnem razgovarati s nekim, onda to bude pisac koji misli da će poludjeti. Nakon tog ludila, rekao je, raspoložen je za totalno nesputan seks. Tengo ganas de sexo desenfrenado, rekao je. Estoy mas salida que el pico de una mesa, dodao je i u to vrijeme nisam

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/1.7.lt.2

točno razumjela što to znači. Odakle si?, upitao me poslije i ja sam mu rekla da sam iz Francuske. Zašto sam to rekla? Možda zato što te ljudi iz latinozemalja ne shvaćaju ozbiljno ako kažeš da si iz Švedske. Ili kako me, u tom svojem stanju, ne bi zamijenio s kakvom toples-kupačicom iz Benidorma iz 80-ih.

Lunjala sam među ljudima. Sljedeća osoba s kojom sam razgovarala bila je žena koja je rekla da se zove Filomena. Ovo je zabava za ljude koji imaju problema, rekla je. Ovdje nitko nije normalan, osim tebe, a ti i nisi iz Španjolske. Pitala sam je čime se bavi, pa mi je rekla da njezin muž ima bar. Ispričala sam joj o piscu s kojim sam upravo razgovarala i rekla mi je da ga poznaje, da se na ovoj zabavi gotovo svi poznaju i da sutra idu autobusom za Granadu i da je ovo samo predzabava, ustvari nije ni predzabava, nego kao neki uvod. Autobusom sve do Granade?, rekla sam na što je ona kimnula. Imaš neki mobitel?, upitala je poslije.

Bilo je četiri ujutro kad sam se vratila u naš stan u Ulici Embajadores. Noć je bila topla, mračna. Neprirodna noć, kakve su noći u Madridu jer Madrid je neprirodan grad, sagrađen tamo gdje grad ne bi trebao biti, bez prirodnog zelenila i vode. Sjetila sam se nečega što je pisac rekao, da je u ludilu najstrašnije to što nema očite granice između zdravlja i bolesti. Nego jednostavno, rekao je, stvari koje su ti nekada bile čudne odjednom ti postanu sasvim normalne. Odjednom sam se počela vrlo dobro osjećati jer se nisam mogla sjetiti ničega što mi se činilo normalnim, naprotiv, sve u mom životu činilo mi se vrlo čudnim i nekako stisnutim i nelogičnim. Poželjela sam da sam to rekla piscu. Možda bi mi rekao da je sa mnom sve u redu. Iako – ako ti luda osoba kaže da je s tobom sve u redu, što to znači? Onako pripita nisam to uspjela dokučiti.

U sedam me Filomena nazvala na mobitel. Netko je odustao, rekla je Filomena. Možeš ići s nama u Granadu. Nije to neki luksuzan izlet, organiziralo ga je madridsko gradsko poglavarstvo, ali možda bi tebi iz Francuske moglo biti fora vidjeti nešto drugačije. Rekla sam da ne znam. Muž mi se jučer vratio kući. Ali ovo je odlična prilika, rekla je. Probudila sam muža i pitala ga što misli i on je odgovorio da svakako moram ići, svatko mora vidjeti Granadu. Spakirala sam malenu torbu, brzo se istuširala i spustila se na ulicu. Uzela sam kavu za van u baru, a onda podzemnom otišla do Méndez Álvara gdje nas je trebao čekati autobus. Svi sa zabave već su stajali tamo, svježe istuširani i spremni za početak dana i putovanja. Pozdravila sam ih. I pisac je bio tamo i danas nije izgledao nimalo ludo. Tu vas bien?, rekao je i ja sam odgovorila, Mais oui. Onda smo se utrpali u

autobus i imala sam osjećaj da se odnose prema nama kao da rade na traci. Autobus je bio star i smeđe boje. Ovo je kao neki Almodóvarov film, rekla sam. Pisac i Filomena blijedo su me pogledali.

Smeđi je autobus vozio nekoliko sati prema jugu, kroz unutrašnjost zemlje i vrućinu. Svi smo sjedili u tišini, promatrali krajolik kroz prozor. Katkad bi iz zemlje izronila sela boje pijeska poput naselja duhova. Jedno se selo penjalo uz rub klisure, izgledalo je kao da se jedva drži i da bi se u bilo kojem trenutku moglo pustiti i srušiti. Povremeno bi vodič iz gradskog poglavarstva nešto pričao na mikrofon. Govorio je blago pokroviteljskim tonom. Ubrzo sam ga prestala slušati. Zatvorila sam oči i naslonila se. Dugo sam tako sjedila. Klima je bila pojačana do kraja, samo se to čulo i šum je bio monoton i smirujući.

Stigli smo do neke nevažne male crkve kod koje ne bismo ni stali da nije bilo tako vruće i da nisu svi htjeli udahnuti malo zraka i da, kako je to vodič rekao, nema boljeg mjesta od crkve da čovjek malo udahne zraka. Crkva se zvala Nuestra Señora de la Asunción. Krenuli smo prema ulazu. Ja sam bila zadnja, vrtjelo mi se u glavi. I tada sam pokraj ulaza vidjela toga deformiranog anđela. Isprva nisam shvatila što nije u redu, pa sam se zaustavila i odmaknula nekoliko koraka. Iznad ulaza u crkvu bilo je pet anđela. Bili su to pompozni, muški anđeli s debelim rukama, izbuljenim očima i jakim čeljustima, izrađeni od neke vrste pješčenjaka. Četvorica anđela imala su bezizražajna lica, ali crte lica petog anđela bile su sasvim iskrivljene. Skrenula sam pogled. Pomislila: Taj anđeo sigurno ne bi trebao tako izgledati. Zažmirila sam, a onda ponovno otvorila oči. Ali peti je anđeo izgledao jednako kao i prije: buljio je u krajolik kao da je ugledao nešto strašno. Usta su mu bila širom otvorena, a oči razrogačene. Njegovo je kameno lice – usprkos ujednačenoj, ravnoj površini – odavalo dojam iskonskog užasa. Ostali iz grupe ušli su u crkvu, a ja sam ostala sama u dvorištu. On nešto tamo vidi, pomislila sam, i popela se na klupu i pogledala u istom smjeru kao i anđeo. A tamo, pedesetak metara dalje, ugledala sam crni kaput. Trebalo mi je neko vrijeme da shvatim tko je to. Ali onda sam ga vidjela i sjetila se da mi je svekrva jednom pričala o njemu. Rekla mi je da, kad vidiš anđela smrti, znaš da je to on, zato što je jedini anđeo skroz odjeven u crno. Španjolska praznovjerja, rekla sam tada. Kad te pogleda, cijelo ti tijelo oblije znoj i počneš se tresti, rekla je ozbiljno. A onda se nešto dogodi u tebi, kao grančica kad se slomi, i poslije više ništa neće biti isto. Španjolska praznovjerja, ponovila sam, a onda je ona rekla da mi

sa sjevera, naravno, ne znamo ništa o anđelima zato što oni, kao i mnogo toga drugoga, ne podnose tako niske temperature.

Zatvorila sam oči. Kad sam ih ponovno otvorila, jasno sam ga vidjela. Okrenuo se prema meni i samo stajao, nepomičan i sasvim crn, s mrtvom zemljom u pozadini. Kaput mu je lepršao na vrućem vjetru i zurio je u mene vatrenim očima.

Mora da sam se onesvijestila zato što sam, kad sam ponovno otvorila oči, ležala u crkvi, a Filomena je stajala iznad mene i mahala lepezom iznad mog lica. Pisac je stajao pokraj nje i gledao me s iščekivanjem, dok mi je vodič vodom oplahivao obraze. Odmah sam se sjetila anđela.

„Vidjela sam nešto", rekla sam i ustala. „Netko je stajao u daljini u crnom kaputu."

„Ah, svećenik", rekao je pisac, izbjegavajući moj pogled.

„Nemoj sad i ti", rekao je vodič.

„Što nemoj?" upitala sam.

„Ne pravi se glupa", rekao je. „Idi sjesti u autobus."

Vratila sam se u dvorište. Napuhnuti anđeli sada su bili jednaki. Peti je anđeo izgledao isto kao i ostala četvorica – kompaktan i ujednačen, bezizražajno je buljio preda se. Popela sam se na klupu i pogledala u daljinu. Crne i žute točkice plesale su na svjetlosti kao kad gledaš u daljinu za jako vrućeg dana.

„Jednom sam imala ljubavnika Sicilijanca", rekla je Filomena kad smo ponovno sjedili u autobusu.

„A je li?" rekao je pisac.

„Da", rekla je kao da joj se čini da joj on ne vjeruje. „Govorim istinu."

„Vjerujem ti", rekao je.

„Koja je tvoja dijagnoza?" pitala je.

A kad nije odgovorio: „Nešto s osjećajem tjeskobe, zar ne? Vidi ti se na licu. Izgleda kao da je slomljeno."

„Nemoj ti tako o mom licu", rekao je pisac. „Da si ti proživjela što sam ja proživio, bila bi sretna da još uopće imaš lice."

Filomena je prezirivo otpuhnula. Vozili smo se kroz selo s aluminijskim prozorima i starcima koji su sjedili uza zidove kuća.

Kad smo se vratili u Madrid, bilo je već kasno. Vrućina dana bila je pohranjena u asfaltu i isijavala dok sam hodala pločnikom. Oprostili smo se, odjednom se činilo da se ponašamo jako pristojno i ukočeno. Možda smo samo bili umorni. Pomislila sam kako bih htjela porazgovarati s piscem o tome što je ludo, a što normalno, samo to kratko prokomentirati, čuti zna li i on za ono što je moja svekrva rekla o anđelu smrti i na što je, po njegovu mišljenju, vodič ciljao kad mi je rekao: „Nemoj sad i ti." A anđeo na crkvi – pa valjda nisi lud čim nešto vidiš na takvoj vrućini, zar ne? Pomislila sam: Idem ga pitati želi li otići sa mnom na piće. Ali pisac nije izgledao raspoložen, stajao je i gladio svoje neobrijano lice i izgledao zabrinuto. Ma fućkaj ga onda, pomislila sam. Ionako se ne bojim da ću poludjeti, više se bojim da će sve otići kvragu.

Svi su izletnici otišli kućama. I ja sam htjela otići kući, ali s ovakvim osjećajem spaljene nutrine, vizijama i ludilom općenito, to mi se činilo pogrešnim. Razmišljala sam o anđelu smrti i o tome trebam li to ispričati mužu. Moj je muž racionalna osoba, ali duboko u sebi pravi je Španjolac, što ga čini istinski praznovjernim. Nema toga u što on neće povjerovati. Zatim sam razmišljala što ću večerati sljedeći dan i sjetila se da u smočnici imam konzervu tune, ali onda sam se sjetila da mi je muž, naravno, sada kod kuće i da bismo se trebali pobrinuti da pojedemo nešto fino. Onu veliku, plosnatu ribu koju Španjolci zovu dorada. Ili lubina. Ili samo dagnje iz Galicije skuhane na pari. A onda sam pomislila da je ustvari svejedno i da ništa nije važno.

Nekoliko sati poslije zazvonio mi je mobitel. Bila je to Filomena.

„I ja sam vidjela anđela smrti", rekla je.

„Ha?" rekla sam.

„I ja sam ga vidjela. I pisac ga je vidio, a i Juan, koji je ostao sjediti u autobusu i nije htio izaći."

Sjetila sam se kako je izgledao blijedo i sluđeno.

„Zašto nisi ništa rekla?" pitala sam.

„I ja sam se bojala."

„Čega?"

„Da bi se iznenada sve moglo raspasti."

„Što bi se to točno moglo raspasti, Filomena?"

Na drugoj strani veze nešto je zašuškalo i pomislila sam da će prekinuti vezu. Ali onda je šuškanje prestalo i jasno sam joj čula glas: „Ne znam. Možda lice. Ili lice i tijelo. Ili lice, tijelo i cijeli život. Sve."

Nastupila je tišina. Nisam znala što da kažem.

„Možda bismo mogle popričati neki drugi put", rekla sam na kraju.

„Mislim da ne", rekla je.

Prekinule smo vezu. Kad sam se spustila u podzemnu, prošla sam pokraj muškarca s dredloksima koji je prosio držeći papirnatu čašu u ruci. Nisam ništa stavila u nju, ali kad sam prošla pokraj njega, čula sam ga kako šapuće: Don't give up baby, keep on struggle baby, everything will be fine baby.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License